herpy

GECKOR

Stumpff's ground gecko

Paroedura stumpffi

En liten, brunbandad marklevande gecko från norra och nordvästra Madagaskar, som kommer fram på natten och bara lever av insekter. *Paroedura stumpffi* sköts i stort sett som sin kända släkting *Paroedura picta* och klarar sig vid vanlig rumstemperatur i ett litet terrarium.

Familj: Gekkonidae Tidigare namn: *Phyllodactylus stumpffi*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**10-13 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**8-10 år**
Aktiv	**På natten**
Levnadssätt	**Marklevande**
Biotop	**Torrskog och regnskog**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**30 × 30 × 30 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Värmeplats	**28-30 °C**
Temperatur, natt	**20-24 °C**
Luftfuktighet	**50-60 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Valfritt**
Föda	**Insekter**
Hålls	**Ensamma, parvis eller en hane med flera honor**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**9-12 mån.**
Kullstorlek	**2 ägg**
Inkubation	**60-80 dagar** vid 26-29 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Paroedura stumpffi är en liten, nattaktiv gecko med kraftig kropp, ett förhållandevis stort huvud och en tjock svans. Färgen är brun med ljusa och mörka tvärband över kroppen, och utspridda knölfjäll ger huden ett ojämnt, knöligt utseende. Mönstret kamouflerar djuret väl mellan löv och bark.

Arten beskrevs 1879 av Oskar Boettger under namnet *Phyllodactylus stumpffi* och har senare flyttats till släktet *Paroedura*. Artnamnet hedrar Anton Stumpff, en resande och samlare som deltog i ett besök på ön Nosy Be, där det första exemplaret samlades in.

Som vuxen blir geckon omkring 10-13 cm inklusive svans. Hanarna känns lätt igen på de två tydliga bulorna vid svansroten, som honorna saknar. Arten rör sig mest på marken, men klättrar gärna lite på grenar, bark och kraftiga växter.

Det finns långt färre erfarenheter av *P. stumpffi* än av *P. picta*, och en stor del av skötseln bygger därför på den nära släktingen. Det gäller även livslängden på 8-10 år och åldern vid könsmognad.

Utbredning och livsmiljö

Paroedura stumpffi är endemisk för Madagaskar. Den finns i den norra delen av ön och på öarna Nosy Be, Nosy Komba och Nosy Mitsio utanför nordvästkusten. Typlokalen är Nosy Be.

Fynd och museiexemplar visar att arten också lever längre sydväst om längs nordvästkusten, bland annat kring Ampijoroa i Ankarafantsika och vid Balybukten. Två andra arter i släktet, *P. karstophila* och *P. lohatsara*, lever i samma område.

> **Naturlig utbredning:** Madagaskar.

LIVSMILJÖ

Paroedura stumpffi lever i skog i lågland från omkring 40 till 200 meter över havet. Utbredningen sträcker sig från fuktig skog i norr och på öarna till de torra lövfällande skogarna i nordväst. Arten är halvt marklevande: den håller sig mest på skogsbotten, i löv, mellan stenar och under nedfallet trä, men ses också lågt på stammar och grenar.

Norra och nordvästra Madagaskar har en tydlig regntid och torrtid, och det är varmt hela året. Temperatur och fukt i artens egna levnadsmiljöer är inte dokumenterade. Förhållandena kan därför bara efterliknas grovt: en ljum skogsbotten med löv, gömställen och fuktig botten, där djuret kan gömma sig på dagen.

Skötsel

TERRARIET

Ett par behöver ett terrarium på minst 30 × 30 × 30 cm (längd × bredd × höjd). Ett större terrarium, t.ex. 45 × 45 × 45 cm, ger bättre plats för en varm och en sval sida. Arten rör sig mest på marken, så bottenytan är viktigare än höjden. Fler djur kräver ett större terrarium, och det får bara finnas en hane, eftersom hanar slåss. En hane kan hållas tillsammans med en eller flera honor.

Botten kan vara en fuktig blandning med kokosfiber eller torvmull som grund, gärna som bioaktiv botten med gråsuggor och levande växter. Lägg löv, korkbark och kraftiga grenar ovanpå, så att djuren kan klättra och sitta en bit över botten. Ge minst ett gömställe per djur och ett fuktigt gömställe där djuret kan ömsa hud.

Undvik sand, grus och majskolvar som botten, eftersom de är svåra att hålla rena och kan ge förstoppning om djuret sväljer något tillsammans med bytet. Terrariet ska vara så väl ventilerat att vattendroppar på rutorna har torkat upp till nästa dag.

Läs mer: Terrarieuppbyggnad och bioaktiv botten

TEMPERATUR

Dagtid ska det vara 22-26 °C. Ett litet område kan värmas upp till 28-30 °C med en värmematta eller en svag halogenlampa styrd av termostat, så att djuret själv kan välja. På natten får temperaturen sjunka till 20-24 °C, vilket motsvarar vanlig rumstemperatur. På natten ska terrariet vara mörkt.

Använd en värmematta i stället för en värmesten och placera den så att djuret inte ligger direkt på en varm yta, som kan ge brännskador. Mät temperaturen på både den varma och den svala sidan med digitala termometrar. Ligger rummet över 28 °C en längre tid bör terrariet flyttas till en svalare plats, och det får aldrig stå i direkt sol.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska ligga omkring 50-60 %. Spraya terrariet 3-4 gånger i veckan så att substratet hålls fuktigt och djuren kan dricka droppar från löv och inredning. Vattnet på rutorna ska ha torkat upp nästa dag; annars är ventilationen för dålig.

Sätt en låg skål med friskt vatten i terrariet och byt vattnet regelbundet. Ett fuktigt gömställe med lätt fuktad sphagnum eller kokosfiber hjälper vid hudömsning och används också som äggläggningsplats. En hygrometer visar om luftfuktigheten håller sig stabil.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Arten är nattaktiv och behöver ingen särskild belysning. Ett vanligt dygn med 10-12 timmars ljus räcker, och på natten ska det vara mörkt. UVB är inte nödvändigt. En svag UVB-källa över en liten del av terrariet kan användas om det finns gott om skugga och gömställen, men effekten är inte undersökt hos just den här arten.

Undvik starka spotlampor och färgat nattljus, som stör dygnsrytmen.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Paroedura stumpffi lever uteslutande på insekter och tar varken frukt eller färdigfoder. Basfödan är syrsor och dubiakackerlackor, medan mjölmaskar och vaxmalslarver kan ges då och då som godbit. Bytet får vara högst så långt som avståndet mellan djurets ögon. Nykläckta ungar får små syrsor på omkring 3 mm, och vuxna djur kan ta foderdjur på 6-10 mm.

Pudra foderdjuren med kalk och ett vitamin- och mineraltillskott, och ge dem näringsrikt foder ett dygn före utfodringen. Kalkbrist är en risk, särskilt hos honor och ungar. Vuxna djur får ett par foderdjur varannan dag, ungar en liten portion varje dag. Anpassa mängden efter kroppsformen: svansen ska vara tjock, men inte kullrig.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Arten är lugn och inte aggressiv mot människor, men den är liten och blir lätt stressad. Hantera den sällan och kortvarigt, helst lågt över en mjuk yta, så att ett fall inte gör skada. Låt den gå fritt från hand till hand i stället för att hålla fast den, och ta aldrig tag i svansen, som kan kastas av.

Hanar får inte hållas tillsammans, eftersom de är revirhävdande. Ett par eller en hane med flera honor fungerar om det finns plats och många gömställen. På dagen sover djuren under bark eller i gömställen, och när de vänjer sig vid rutinen syns de ofta framme vid kvällsutfodringen.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanarna har tydliga bulor vid svansroten, som honorna inte har, så könet kan bestämmas utan hjälpmedel när bulorna har kommit fram. Djuren blir könsmogna vid omkring 9-12 månader. Honor bör dock först sättas i avel när de är fullvuxna och i god kondition.

PARNING

Parning kan ske hela året utan vintervila. Sätt en hane tillsammans med en eller två honor. Hanen kan bita sig fast i honans nacke under parningen och ge små skrapsår, så håll uppsikt över djuren de första nätterna, och ta ut hanen om en hona skadas eller tappar vikt.

Ge honorna ett par månaders uppehåll från hanen varje år, så att de kan bygga upp kalkreserver och vikt igen.

Läs mer: Vintervila och årstider

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan gräver ner två ägg åt gången i substratet under våren och sommaren. Antalet läggningar per år är inte dokumenterat. Äggen är små och har ett hårt, men ömtåligt skal. Ge honan ett fuktigt äggläggningsgömställe, till exempel en liten plastlåda med hål i sidan och fuktig kokosjord eller sphagnum, och kontrollera det regelbundet.

Håll koll på honans form och vikt och ge gott om kalk och föda under hela säsongen, eftersom äggläggningen tär på kalkreserverna.

INKUBATION

Äggen kan försiktigt lyftas upp med en sked och läggas i en liten låda med fuktig vermikulit eller perlit. Vänd dem inte och behandla dem varsamt, eftersom skalet är ömtåligt.

Vid 26-29 °C kläcks äggen efter omkring 60-80 dagar. Kläckningstiden beror på temperaturen och är kortast i den varma änden. Ägg som faller ihop eller blir möglade är som regel obefruktade eller döda.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Nykläckta ungar hålls bäst i ett litet terrarium eller en plastlåda med fuktigt substrat, ett par gömställen och en låg vattenskål. Spraya dagligen och håll dem ljumt, men inte varmt. De första dagarna lever de på äggulereserven; därefter får de de minsta syrsorna pudrade med kalk.

Håll ungarna var för sig eller i små grupper av samma storlek och dela dem om någon blir biten eller trängs undan från fodret. Utfodra dagligen och väg ungarna regelbundet för att följa tillväxten.

Hälsa och vanliga misstag

Arten är härdig, men liksom andra marklevande geckor kan den få problem om skötseln är fel. De typiska felen är:

- Brist på kalk och D3-vitamin, särskilt hos honor i avel och hos ungar. Det ger mjuka käkar, krokiga lemmar och darrningar.
- Förstoppning efter att ha svalt sand eller grus. Använd ett fuktigt substrat av kokosfiber eller torvjord.
- Skinnrester som sitter fast på tår och svansspets när luften är för torr. Ge ett fuktigt gömställe.
- Brännskador från värmestenar eller värmemattor som djuret ligger direkt på.
- Bortkastad svans efter felaktig hantering. Svansen växer ut igen, men ofta med en annan form.

Ett friskt djur har klara ögon, en tjock svans och äter regelbundet. Sök veterinär med erfarenhet av kräldjur om geckon tappar vikt, inte äter på flera veckor eller ser slö ut.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.